

HABER FOTOĞRAFLARINDA 2003 IRAK SAVAŞI KARŞITLARININ TEMSİLİ

Serhan KOYUNCU & Burak MEDİN***

Öz

20 Mart 2003 tarihinde başlayan 2. Irak Savaşı öncesi savaş karşıtı hareketler görölmüŐtür. Savaş karşıtları, haber fotoğraflarında çeşitli Şekillerde yer almıştır. Bu alıŐma, 2. Irak Savaşı örnek olayı kapsamında savaş karşıtlarının haber fotoğraflarındaki sunumunu/temsilinigöstergebilimsel çözümlene yöntemi bağlamında irdelemektedir. Çalışma, Türk yazılı basınını kapsamaktadır ve örneklem olarak Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman gazetelerinin 2. Irak Savaşı öncesi bir aylık dönem olan 20 Şubat–20 Mart 2003 tarihleri arasında yayımlanan sayıları ŐeçilmiŐtir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, haber fotoğraflarında, savaş karşıtlarının sunumu belli göstergeler doğrultusunda gerçekleŐmiŐtir. Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman gazeteleri, haber fotoğraflarına savaş karşıtlarını çeşitli yollarla taŐıymıŐtır. Haber fotoğraflarında savaş karşıtlarının sunumunun bazı niteliksel ve niceliksel farklılıklara sahip olduğu görölmüŐ; Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman gazeteleri arasında belli farklılıklar dikkat çekmiŐtir. Ayrıca haber fotoğraflarında savaş karşıtı bazı grup ve aktörlerin ise eksik temsil edildikleri sonucuna varılmıŐtır.

Anahtar Kelimeler: Haber Fotoğrafi, Savaş Karşıtları, Temsil, Göstergebilim.

Representation of the 2003 Iraq War's Anti War in News Photos

Abstract

Before the second Iraq War beginning on 20 March 2003, the movements against the war were seen. The people against the war took place in the war photographs with various forms. This study named as “Presentation of the People Against the War in News Photographs: 2003 Iraq War” examines the presentation of the people against the war in news photographs in the scope of example case in Iraq War. This study includes Turkish written press and the sample publications of Cumhuriyet, Hürriyet and Zaman newspapers published between the second Iraq War, were chosen as an example. According to results the study, presentation of the people against the war in the news photographs was realized in mentioned scopes. Cumhuriyet, Hürriyet and Zaman newspapers used various scopes in the news photographs. In news photographs presentation of the people against the war have some differences. On the other hand, some differences between Cumhuriyet, Hürriyet and Zaman newspapers attract attention. Moreover, it is understood that some group and actors against the war were not completely represented in news photographs.

Keywords: News Photograph, Anti-War, Representation, Semiotic.

* Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi

** Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi

Giriş

Haber fotoğrafı, günümüzde yazılı basın açısından vazgeçilmez bir unsurdur. Yazılı basında fotoğrafsız haber olmaz anlayışı hâkimdir. Başlangıçta haber metnini destekleyen bir öge olarak kabul edilen fotoğraf bugün artık, başlı başına bir haber aracı olarak kabul edilmektedir. Fotoğrafın teknoloji ile beraber hızla gelişmesi karşısında daha önce az sayıda, siyah-beyaz ve küçük ebatta fotoğrafa yer veren fikir gazeteleridahi günümüzde bu tutumlarından vazgeçme eğilimi göstermekte, sayfalarında renkli ve çok sayıda fotoğrafa yer vermektedir. Yazılı basında haber fotoğrafının önemi arttıkça ve kullanımı yaygınlaştıkça haber fotoğrafları üzerinde basın araçlarının genel yayın politikalarının izleri de görülmeye başlamıştır. Yazılı basın organları, yayın politikaları çerçevesinde farklı şekillerde haber fotoğrafı inşası ve sunumu gerçekleştirmektedir.

Haber fotoğraflarındaki bu temsil önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorundan hareketle bu çalışmada gösterebilimselçözümleme yöntemi benimsenerek haber fotoğraflarının nasıl inşa edildiğiniortaya koymak, irdelemek ve tartışmak amaçlanmaktadır. Çalışmanın araştırma nesnesi olan fotoğraflardaki anlamların oluşumu, bunların birbiriyle birleşerek yeni anlamları ortaya çıkarmaları tartışılmıştır. Bu bağlamda fotoğraftaki gösterge dizgeleri ya da anlam birimlerinin sadece betimlenmesiyle yetinilmemiş, bu sistemlerin üretiliş süreci de ele alınmıştır. Fotoğrafın insan için taşıdığı anlamlar kavranmaya çalışılmış ve bu anlam birimlerinin oluşturduğu bütünün üretiliş aşamaları da gösterebilimsel bir okumayla incelenmiştir.

Çalışmanın temelini, Peirce'in, Saussure'un ve Barthes'in kuramları ve modelleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada ayrıca haber fotoğraflarının yanı sıra, bu haber fotoğraflarında yer alan fotoğraf altı yazılar da çalışmanın kapsamı içine girmektedir. Fotoğraf altı yazıların çalışmaya dâhil edilmesinin nedeni, bu yazıların fotoğrafları tamamlayıcı ve açıklayıcı bir nitelik taşımasıdır.

Savaş karşıtlarının haber fotoğraflarında sunumunun irdelendiği bu çalışmada Türk yazılı basını temsilen seçilen Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman, birer aylık dönemlerle ele alınmıştır. Türk yazılı basını araştırmanın evreni olarak kabul edildiğinde, 2003'teki Irak Savaşı'nın başladığı tarih olan 20 Mart öncesi bir aylık dönemde (20 Şubat–20 Mart) yayımlanan Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman gazeteleri araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Savaş karşıtı aktivist eylemlerin en yoğun yaşandığı dönem, savaşın hemen öncesidir. Savaşın başlamasının kesin olduğu bu dönemde Türkiye'de ve dünya çapında pek çok savaş karşıtı eylem düzenlenmiş ve savaşın engellenmesi amaçlanmıştır. Savaşın 20 Mart 2003'te başlamasıyla kimi eylemciler eylemlerine son vermiş, kimi eylemciler ise destek için gittikleri Irak'ı terk etmiştir.

Türk yazılı basını temsilen Cumhuriyet, Hürriyet ve Zaman gazetelerinin seçilmesinin nedeni; Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinin ideolojik bağlam bakımından farklı konumlarda yer alması, Hürriyet Gazetesi'nin ise merkezde (merkez sol) ko-

numlanmasıdır. Böylece, Türk yazılı basını bir uçtan bir uca, merkezi de kapsayacak şekilde ele alınmış olmaktadır. Ele alınan tarihler arasında bu üç gazetede savaş karşıtlarına ilişkin toplam 120 haber fotoğrafı yer almıştır. Savaş karşıtlarına ilişkin yer alan 120 haber fotoğrafının sayısal olarak dağılımı yapıldığında, Cumhuriyet Gazetesi'nde 73, Hürriyet Gazetesi'nde 37, Zaman Gazetesi'nde ise 10 haber fotoğrafına rastlanmıştır. Süre bakımından, bir aylık dönemin çalışmaya dâhil edilmesinin nedeni, bu sürenin değerlendirme yapılabilmesi açısından yeterli görülmesidir. Fakat makalenin sınırlılığı, ele alınan dönemde taranan tüm fotoğrafların gösterebilimsel analizine bu çalışmada yer vermeye olanak tanımamaktadır. Bu nedenle her üç gazeteden en dikkat çekici üç fotoğraf seçilerek çalışmanın amacına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma, haber fotoğrafları konusunda görece az sayıda çalışma olması ve Irak Savaşı döneminde savaş karşıtlarına ilişkin yok denecek kadar az sayıda çalışma olması nedeniyle önem taşımaktadır. Çalışmada, 2003 Irak Savaşı döneminde savaş karşıtlarının Türkiye'de yayımlanan gazetelerde eşit temsil edilmediği ve Türkiye'de yayımlanan gazeteler arasında belirli bir olaya dair yayımlanan haber fotoğrafları konusunda nitel ve nicel farklılıkların bulunduğu varsayılmaktadır.

Çalışmada ilk olarak gösterebilim üzerine kısa bir anlatı oluşturulmuştur. Daha sonra haber fotoğrafı kuramsal olarak incelenmiş, fotoğrafın yazılı basındaki önemi değerlendirilmiştir. Ayrıcabu bağlamda haber ve fotoğraf ilişkisi de irdelenmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise ele alınan üç gazetenin ilgili dönemlerde savaş karşıtlarına ilişkin yayımlanmış olduğu haber fotoğrafları incelenmiştir.

Gösterebilim ve Gösterebilimsel Çözümleme

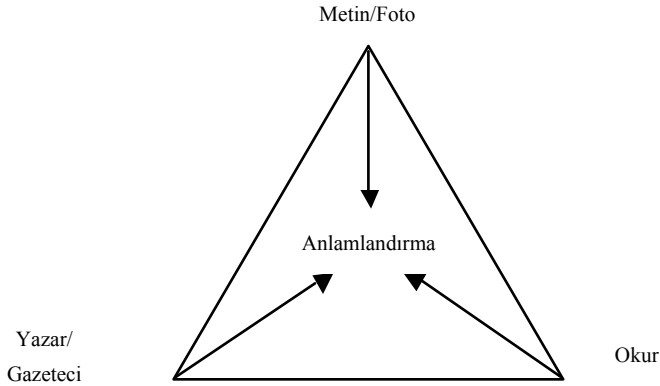
Gösterge, Rifat'ın belirttiği gibi kendi dışında bir şeyi temsil eden ve dolayısıyla temsil ettiği şeyin yerini alabilecek nitelikte olan her çeşit biçim, nesne, olgu vb. olarak tanımlanmaktadır (Rifat, 2000: 129). "Gösterebilim işaretler bilimidir, herhangi bir aracın işaret sistemi olarak incelenmesidir. Gösterebilim anlamın ne olduğuna değil, öncelikle anlamın nasıl yaratıldığına bakar" (Erdoğan, 2005: 117).

Rifat, gösterge kavramının anlamını genişleterek şu şekilde açıklar: "İnsanların bir topluluk yaşamı içinde birbirleriyle anlaşmak amacıyla yarattıkları ve kullandıkları doğal diller (Türkçe, Fransızca, İngilizce vb.), çeşitli jestler (el-kol-baş hareketleri), sağır-dilsiz alfabesi, trafik işaretleri, bazı meslek gruplarında kullanılan flamalar (örneğin denizcilerin flamaları), reklam afişleri, moda, mimarlık düzenlemeleri, edebiyat, resim, müzik vb. çeşitli birimlerden oluşan birer dizgedir. Değişik gereçlerin kullanılmasıyla gerçekleşme aşamasına gelen bu dizgeler belli kurallarla işleyen birer anlamlı bütündür. Bu anlamlı bütünlüklerin birimleri de genelde gösterge diye adlandırılır" (Rifat, 2009: 12).

Genel olarak bir başka şeyin yerini alabilen ve kendi dışında bir şeye işaret eden gösterge sözcüğünden türeyen göstergebilim ise göstergeleri bilimsel bir yöntemle inceleyen ve betimleyen bilim dalı olarak karşımıza çıkar. Rifat'ın belirttiği gibi (2009: 7) “insanı kuşatan anlamlar evreninde bildirişim amacıyla kullanılan doğal dillerin yanı sıra davranışlar, tutkular, inanışlar, töreler, toplumsal törenler, siyasal rejimler, reklamcılık, moda, yazılı basın, sözlü basın, mimarlık düzenleri, bilim dilleri, resim, müzik, tiyatro, sinema, edebiyat vb. anlamlı birimler diye tanımlayabileceğimiz göstergelerden oluşan dizgeler vardır. Çağımızın öne çıkan çözümleme yöntemlerinden biri olan göstergebilimin amacı da bütün bu anlamlı dizgeleri hem kavrayabilecek hem de yorumlayabilecek bir çözümleme ve yeniden yapılandırma modeli sunmaktır. Bir başka deyişle insanın insan için ve dünyanın insan için taşıdığı anlamları araştıran bir bilimsel tasarıdır göstergebilim”.

Günümüzde göstergebilimsel çalışmalarda üç temel araştırma alanından söz edilebilir (Fiske, 2003: 62):1. Göstergenin kendisi, 2. İçinde göstergelerin yapılandırıldığı ve düzenlendiği kodlar ya da anlam sistemleri, 3. Kodlar ve göstergelerin içinde işlediği toplum ve kültür.

Şekil 1’de göstergebilimin genel modelini oluşturan unsurlar görülmektedir.

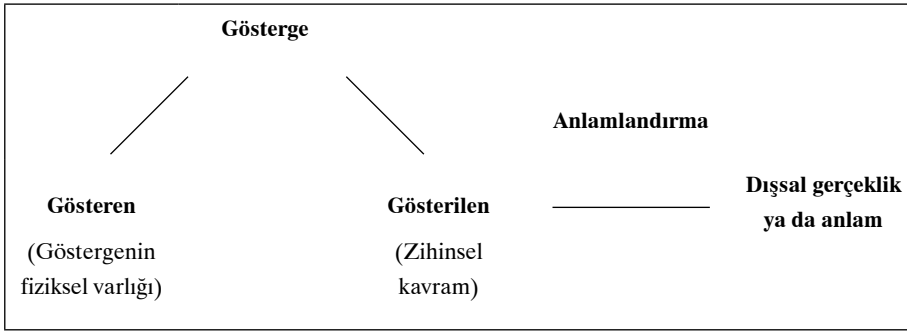
Şekil 1: Göstergebilimin Genel Modeli***

Atabek ve Atabek'in (2007: 67) belirttiği gibi 1960'lı yıllardan sonra biri yapısalcılık yaklaşımı içinde yer alan ve metnin anlamlar evrenini metin içi ilişkilerde arayan diğeri postyapısalcılık yaklaşımı içinde değerlendirilen ve metnin anlamlar evrenini metinler arası ilişkilerde arayan iki ayrı göstergebilim anlayışından söz edilebilir. Aslında bu iki yönelim biri İsveçli dilbilimci Saussure ile diğeri Amerikalı Peirce ile başlayan iki farklı gelenekten kaynaklanmaktadır. Bu nedenle çağdaş göstergebilimin temelde iki öncüsü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

*** Çebi, M. S. (2005). Yayınlanmamış Göstergebilim Ders Notları. Ankara, 17.

“Göstergebilim (*semiotics*) kuramı, Saussure’ün öğrencileri tarafından tutulan *Genel Dilbilim Dersleri* (1985) adıyla basılan ders notlarında kısmen semiyoloji ya da yapısalcılık olarak da geçer. Saussure, Yunan felsefesindeki temsil ve temsil edilen kavram arasındaki edimi incelemiştir. Temsil, bir ses, harf ya da görsel imgedir ve gösteren olarak tanımlanmıştır. Gösteren tarafından temsil edilen kavram ise gösterilendir” (Butler, 2011: 61-62). “Yapısalcı yaklaşımın temelini atan Saussure’e göre dil, kavramlar ve düşüncelerle bunları ifade etmeye yarayan seslerden oluşur. Dil, düşüncelerin aktarılmasını sağlayan bir göstergeler sistemidir. Bu göstergeler de gösteren ve gösterilenlerden oluşur. Gösteren, işaret ya da seslerden oluşurken, gösterilen düşünce ve kavramlardır. Buradaki en önemli nokta sesler ya da kelimelerle bunların ifade ettikleri kavram ve düşünceler arasında zorunlu ya da nedensel bir ilişki yoktur. Yani düşünceyi taşıyan işaretler keyfidir. Önemli olan ilişkiyi belirleyen kullanıcılar arasındaki uzlaşmalar, kurallar ya da anlaşmalardır” (Yaylagül, 2008: 106-107) .

Saussure, Fiske’nin (2003: 66-67) vurguladığı gibi göstergelerin diğer göstergelerle ilişkileri üzerinde yoğunlaştı. Onun için gösterge, gösteren ve gösterilenden oluşur. Gösteren, göstergenin algıladığımız imgesidir. Kâğıt üzerindeki işaretlerdir, havadaki seslerdir. Gösterilen ise gösterenin göndermede bulunduğu zihinsel kavramdır. Bu zihinsel kavram, aynı dili paylaşan aynı kültürün üyelerinin tümü için ortaktır. Bu durumaşğıdaki modellerle daha iyi ifade edilebilir.

Şekil 2: Saussure’ün anlam öğeleri****

“Bu modelden hareketle a-ğ-a-ç harf dizisini ele alalım. Kaynaktan iletilen bu harf ya da ses dizisi alıcının zihnine ulaşır. Her iki taraf aynı dil dizgesini kullandığından alıcı gelen iletiyi çözümler ve zihninde ağaç düşüncesi ya da kavramı oluşur. Bu gerçek bir ağaca değil, zihindeki ağaç kavramına gönderme yapar. Ses göstergesi olan ağaç, alıcının beyninde daha önce var olan ağaç kavramını çağrıştırmaktadır” (Butler, 2011: 62).

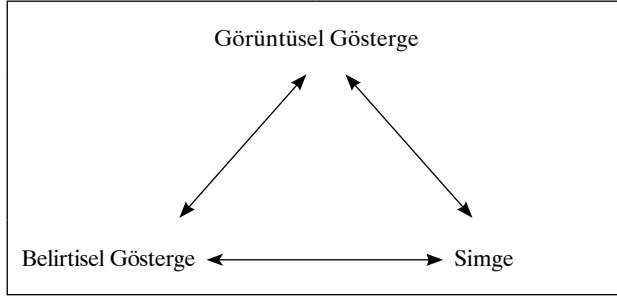
Saussure’ün bir diğer kavramlaştırması ise paradigma ve dizimdir. “Saussure, bir göstergenin diğer göstergelerle girebileceği başlıca iki ilişkiyi paradigma ve dizim terimleriyle betimlemektedir. Bir paradigma bir dizgedir. Seçim bu dizgeden yapılır ve

**** Fiske, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş. Ankara: Bilim ve Sanat, 67.

bu dizgeden yalnızca bir tek birim seçilebilir. Alfabedeki harfler basit bir paradigma örneğidir. Harfler yazılı dilin paradigmasını meydana getirirler. Bir paradigmadaki tüm birimlerin ortak özelliklere sahip olması gerekir. Aidiyeti belirleyen nitelikleri paylaşmak zorundadırlar. Paradigmadaki her birimin diğer birimlerden kolaylıkla ayırt edilebilmesi gerekir. İletişimdeki her an bir paradigmadan seçim yapmamız gerekir. Sözcükler, bebek dili, hukuk dili, âşıkların dili, televizyondaki değişen çekim biçimleri, kıyafetlerimiz gibi çeşitli paradigmalar mevcuttur” (Fiske, 2003: 82-83).

“Bir paradigmadan seçilen her birim diğer birimlerle birleşiktir. Bu birleşim dizim olarak adlandırılır. Yazılı bir sözcük alfabenin harflerinden yapılan paradigmasal bir seçimden oluşan görsel bir dizimdir. Cümle sözcüklerin diziminden oluşur. Giysilerimiz; şapkalar, kravatlar, gömlekler, ceketler, çoraplar ve benzerlerinin paradigmalarından yapılan seçimlerin bir dizimidir. Bir odayı döşeme tarzımız belli paradigmalardan yapılan seçimlerin bir dizimidir. Yemek listesi güzel bir örnektir. Her servis paradigma ve garsona verilen sipariş ise bir dizimdir” (Fiske, 2003: 84).

Göstergebilimin bağımsız bir bilim dalına dönüşmesini sağlayan ABD’li Peirce ise hem dilsel hem de dildışı göstergelerle ilgili bir kuram tasarlamış ve buna *semiotic* adını vermiştir. Peirce’e göre bir gösterge bir kişi için herhangi bir şeyin yerini herhangi bir bakımdan tutan bir şeydir. Birine yöneliktir, bir başka deyişle bu kişinin zihninde eşdeğerli bir gösterge ya da belki daha gelişmiş bir gösterge yaratır. Peirce’in göstergelerin sınıflandırılmasına ilişkin olarak önerdiği önemli ve popüler olan üçlük, görüntüsel (ikon), belirtisel ve simgesel göstergedir. Bu göstergeler bir üçgen üzerinde aşağıdaki gibi modellenmiştir.

Şekil 3: Peirce'in gösterge türleri kategorisi*****

Görüntüsel gösterge (Fiske, 2003: 71-72) nesnesiyle benzerlik taşır. Bu benzeşimsel görsel göstergelerde çoğu kez çok daha açıktır. Fotoğraf, harita, kadın ve erkek tuvaletlerini simgeleyen yaygın görsel göstergeler birer görüntüsel göstergelerdir. Görüntüsel göstergeler sözselsel de olabilir. Doğal seslerin taklit edilmesi ya da arıların vızıldaması dizesindeki sözcüklerin arıların vızıldamasına benzemesi gibi. *Belirtisel gösterge* nesnesiyle doğrudan varoluşsal bağlantısı olan bir göstergedir. Duman ateşin

***** Fiske, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş. Ankara: Bilim ve Sanat, 72.

bir belirtisel göstergesi, hapsirme soğuk algınlığının bir belirtisel göstergesidir. *Sim-gesel gösterge* ise nesnesiyle bağlantısı uzlaşma, anlaşma ya da kural sonucu olan bir göstergedir. Sözcükler genelde simgedirler. Kızıl haç işareti, rakamlar bir simgedir. 2 şeklinin bir çift nesneye göndermede bulunması için hiçbir neden yoktur. Bunun böyle olmasını sağlayan kültürümüzdeki uzlaşımlar ya da kurallardır.

“Saussure, anlamın ya da anlamlandırma ediminin yazar/okur ve metin üçgeni arasında gerçekleşen bir müzakere süreci olduğunu düşünmedi ve metnin üzerinde durdu. Ne metindeki dilsel göstergelerin, ne kullanıcının kültürel ve kişisel deneyimiyle, etkileşim biçimiyle ne de metindeki uzlaşımların, kullanıcının deneyimlediği ve beklediği uzlaşımlarla etkileşim biçimiyle ilgilendi. Bu müzakereli, etkileşimci anlam düşüncesinin sistemli biçimde çözümlenebileceği model, Saussure’ün takipçisi Roland Barthes tarafından geliştirilmiştir” (Fiske, 2003: 120).

Düz anlam ile yan anlam (Guiraud, 1994: 45), anlamlamanın iki temel ve karşıt türünü oluşturur. Bildirilerin çoğunda bir araya gelmelerine karşın, bu bildiriler, düz anlam ağırlıklı ya da yan anlam ağırlıklı olmalarına göre ayırt edilebilirler.

Düz anlam ilk düzeydeki anlamlandırma ve yan anlam ikinci düzeydeki anlamlandırma sistemi olarak nitelenir. Fotoğrafta düz anlam mekaniksel yeniden üretimle iletilir. İkinci seviyede çok sayıda imalar vardır. İmasal anlam (Barthes’danakt. Erdoğan, 2005: 123) insan karışmasıyla (ışıklandırma, poz ve kamera açısı) sunulur. Anlamlandırmanın birinci düzeyi Saussure’ün üzerinde çalıştığı düzeydir. Bu düzeyde, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki ilişki ve göstergenin dışsal gerçeklikteki göndergesiyle olan ilişkisi açıklanır. Barthes, anlamlandırmanın bu düzeyini düz anlam olarak adlandırır. Düz anlam, göstergenin ortak duyusal, aşikâr anlamına gönderme yapar (Fiske, 2003: 116). “Gerçek dünyayla ilişkisi dolaylı olan düz anlam kavram düzeyindedir. Bir gösterenin düz anlamı gerçek dünyada var olan nesne değil, o nesnenin zihinde yarattığı yansımadan ibarettir. Bu yansıma da tamamen dilin yaratıldığı kültüre özgü bir şeydir. Temel olarak düz anlam neyin anlamlandırıldığıdır” (Batı, 2005: 189).

“Yan anlam, Barthes’ın ikinci anlamlandırma düzeyinde göstergelerin işlediği üç yoldan birisini betimlemek için kullandığı bir terimdir. Yan anlam, göstergenin kullanıcıların duygularıyla ya da heyecanlarıyla ve kültürel değerleriyle, yani kültürel art alan bilgisiyle örtüştüğünde ortaya çıkan etkileşime gönderme yapmaktadır. Bu anlamların öznel olarak ya da en azından özneler arası etkileşim sürecinde inşa edilmesi, yeniden inşa edilmesi anlamına gelmektedir. Bu süreçte yorum, yorumlayıcıdan etkilendiği kadar nesne ya da göstergeden de etkilenir” (Fiske, 2003: 116). Tek bir sözcük bir yan anlam taşıyabileceği gibi, birçok göstergeden oluşan tüm bir metin de, bir yan anlam katı olarak karşımıza çıkabilir (Akerson, 2005: 125). Barthes’agöre yan anlamdaki yeniden inşasında rol oynayan en önemli etmen, ilk düzeydeki göstereci. İlk düzey göstereni, yan anlamın göstergesi konumundadır (akt. Fiske, 2003: 116). Yan anlam (Batı, 2005: 189) göstergenin, kullanıcıların kültürel değerleriyle ve duygularıyla bir araya gelindiğinde ortaya çıkan etkileşimdir.

Haber Fotoğrafi ve Haber Fotoğrafının İnşa Süreci

“Gazeteciliğin normatif tanımına göre haberin, toplumun nasıl yönetildiği ile ilgili olarak bilinmesi gerekenleri, yani yönetimin aldığı kararları, oluşturulan politikaları ve bu konularla ilgili tüm olayları kapsamaması gerekmektedir. Bu normatif tanım, neyin haber olduğu neyin haber olmadığını belirlemekte, ayrıca, iyi gazetecilik ile kötü gazetecilik arasındaki farkların ortaya konulmasını sağlamaktadır” (Çaplı, 2002: 77). Haber fotoğrafları da gazeteciliğin bu tanımı içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Fotoğraf günümüzde gazeteler için vazgeçilmez bir haber unsuru haline gelmiştir. Yazılı basın haberciliğinde fotoğrfsız haber olmaz anlayışı hâkimdir. Fotoğraf, haberi destekleyen bir öge olmanın ötesinde başlı başına haber kabul edilmektedir. Foto-haber adı da verilen bu tür, basında yaygın olarak kullanılmaktadır. Türkiye’de yayımlanan gazeteler baskı teknolojisinin de gelişmesiyle fotoğrafa giderek daha fazla önem vermektedir. Gezgin (1994: 32)’in de belirttiği gibi, yazıyla karşılaştırıldığında fotoğrafın duyarlılaştırma etkisi daha güçlüdür. Fotoğraf okuyucuda çok güçlü zihinsel ve duygusal tepkiler uyandırmakta, buna karşın metinle kimi zaman aynı etki yakalanamayabilmektedir. Yayın sürelerine, boyutlarına, yayın amaçlarına göre sınıflandırmalara tabi olan gazeteler içerisinde kendini fikir gazetesi olarak tanımlayan gazeteler de artık renkli ve büyük boyutta fotoğraflara ağırlıklı olarak yer vermeye başlamıştır.

Seçim’in vurguladığı gibi (2000: 43, 46) fotoğraflar, gazetelerin ve dergilerin en önemli görsel öğeleridir. Bir anlamda olmazsa olmazdır. Gazetede, dergide kullanılan fotoğraflar, o sayfaya estetik katmanın yanı sıra, haberin anlaşılmasına yardımcı olur. Bu yardımcı olunmanın temelinde de güven ve inandırıcılık vardır. İnsanlar okuduğundan ziyade gördüğüne inanırlar. Fotoğrafın algılanması, yazıya oranla daha kolaydır. Bugün, kitle iletişimindeki en etkili araçların hemen hepsinde fotoğraf kullanılmaktadır. Gazetelerde ya da dergilerde haberin değeri, haber fotoğrafı ile artmakta ya da azalmaktadır. Uzun satırların yerine, tek bir fotoğraf karesi daha etkili ve inandırıcı olabilmektedir.

Algan’a göre (1999: 32) haber fotoğrafından beklenen, olayı tüm açıklığı ve tüm gerçekliğiyle yansıtmasıdır. Öncelikli olarak, manipüle edilmemiş ve tarafsız olması istenir. Çünkü haberi doğru olarak algılamamız buna bağlıdır. “Bir haber fotoğrafı mutlaka bilgi yüklü olmalıdır. O bilgi haberin içeriğidir. Haber fotoğrafı haberi görsel olarak aktaran bir biçimdir. Fotoğraf görsel açıdan ne kadar başarılı olursa olsun içerik açısından bir değer taşıyorsa haber fotoğrafı olarak yayınlanması hata olacaktır” (Güz, 2005: 63).

Basmakalıp fotoğraflar okurun dikkatini çekmez. Benzer olaylarda çekilen basmakalıp fotoğraflar, birbirinin aynı olma tehlikesi taşır. Fotoğrafçı olayı görüntülerken olayda yer alan insanların duygularını da fotoğrafla yansıtabilmelidir. Haber fotoğrafçısı olay anını okura yaşatabilmelidir. Fotoğraflarda yaşamın canlılığı hisse-

dilmelidir. Çünkü durağan ve sıkıcı fotoğraflar, okurun ilgisini çekmez. Habere ilişkin bilginin fotoğrafta yansıtılması gerekir. Haberin fotoğrafı, haberin metniyle çelişmemelidir. Çoğu zaman haber fotoğrafçısı olayı görüntüler ve eldeki fotoğrafa uygun olarak haber metni yazılır. Bu nedenle bir haber fotoğrafının tıpkı haber metninde olduğu gibi öncelikle haber değeri taşıması gerekir. Haber metinleri geçerli olan haber değeri ölçütleri haber fotoğrafları için de aynen geçerlidir. Gazeteci, haberci, genel yayın yönetmeni, yazı işleri müdürü ve hatta haber fotoğrafçısı ve fotoğraf editörü bir haberi sıralanan bu kriterleri gözönünde bulundurarak değerlendirirler. Bu kriterlere göre haberin gazetede yer alıp almaması gerektiğine karar vermektedirler. Habere konu olan olay/konu güncel ise, sözkonusu olay/konu toplumun büyük bir çoğunluğunu etkiliyorsa ya da haber toplumun çoğunluğu tarafından tanınan kişiler hakkında ise o zaman bu haberin genel olarak haber değeri verilerini üzerinde topladığını söylemek mümkündür (Soygüder, 2003: 213).

“Gerek ideolojik belirleyiciler, gerekse medyanın haberleri duyurma kapasitesinin teknik nedenlerden ötürü kısıtlı olması, gazetecilerin tüm olayları haber olarak değerlendirmemelerini ve bunun sonucunda da olaylar arasında seçme yapmalarını zorunlu kılmıştır. Burada sorulması gereken en önemli soru, bu seçme ve ayıklama işleminde gazetecilerin ölçütlerinin neler olduğudur. Neye ve kime göre bazı olaylar diğerlerinden daha önemli olmakta ve haber değeri taşıdığına inanılmaktadır? Bazı olayların diğerlerinden önemli olduğu kararının verildiği süreçte kim daha etkilidir? Kurumlar mı? Medya patronları mı? Editörler mi? Yoksa muhabirler mi?” (Çaplı, 2002: 80).

Tartışmanın odağında, medyanın haber sürecindeki seçiciliği ve belirleyiciliği yer almaktadır. Bir başka deyişle, basın, ister haber oluşum sürecinde izleyicinin isteklerini haberin belirleyicileri olarak algılayıp buna göre haberleri seçsin, isterse izleyicilerin neyi bilmeleri gerektiği konusunda belirli kıstaslar geliştirip ona göre habercilik faaliyetlerini uygulasin, Çaplı'nın belirttiği gibi (2002: 84) her iki durumda da basın toplumun önünde seçici bir konumda yer almaktadır. Bununla birlikte, esas olan, kamunun gazetecilerin yükümlülüklerini belirleme hakkıdır. Bunun bilincinde olan gazeteciler bu yükümlülükleri uymayı kendiliklerinden kabul ederler (Morresi, 2006: 30).

“Medya/basın kurumlarının en üst kademesinde yer alan medya patronları, siyasî ve toplumsal düzeyde güç sahibi olabilmek, daha etkili konumda bulunabilmek ve ticari açıdan kâr etmek için sahip oldukları kurumlarda, daha üst düzeyde, daha genel anlamda yayın politikalarının sınırlarını çizerek, çalışanlarının hareket alanlarının sınırlarını belirlemektedirler” (Çaplı, 2002: 83). Dünyada her gün çok sayıda olay meydana gelmektedir. Medya örgütleri, kısıtlı yayın süresi ve yer darlığı nedeniyle bunlardan sadece bir kısmını yayımlayabilmektedir. Bu bağlamda gazetecinin görevi Çebi'nin belirttiği gibi (2002: 85) bu olaylar arasında bir seçim yapmaktır.

Fotoğraflar çoğu zaman sanıldığı gibi mekanik kayıtlar değildir. Berger'e göre (2003: 10) her bir fotoğrafa bakıldığında, ne denli az olursa olsun, fotoğrafçının sınırsız görünüm olanakları arasından o görünümü seçtiği fark edilir. Gazeteciler, neyin anlamlı, neyin önemli, neyin değersiz, kısacası neyin haber değeri olduğu konusunda seçim yaparlarken kendi etik değerlerini ve yargılarını kullanmaktadırlar. Gazeteci haberini toplarken, yazarken veya fotoğrafını çekerken birtakım değerlendirmelerde bulunur. Bu değerlendirmeleri yapan gazetecilerin belli başlı bazı ahlakî ve etik değerlere sahip olması gerektiği savunulmaktadır (Çaplı, 2002: 83).

Foto muhabiri ya da haber fotoğrafçısı ister gündemde var olan, ne zaman, nerede, ne şekilde gerçekleşeceği bilinen bir olay veya olguyu görüntülesin, tercihler fotoğraftaki sonucu doğrudan etkiler. Diğer bir anlatımla, okuyucu, izleyici, fotoğrafı fotoğrafçının gözüyle görür. Fotoğrafın çekim anında yapılan tercihler ve fotoğrafçının eğilimleri farklı anlamların ortaya çıkmasına neden olur. Haber fotoğrafçısı Gürpınar'a göre (1999: 5), yaşadığı döneme ait gerçekleri görüntülemekle o dönemin tarihine ışık tutan belgeleri üretmiş olur. Görüntülediği konu insan, kent, spor, ürün, moda, endüstri, doğa vb. olabilir.

Gazetede yayımlanarak çok sayıda okura ulaşma şansı olan her fotoğraf kamuoyu oluşum sürecini etkileme şansına da sahip demektir. Haber fotoğrafının çekimi aşamasında fotoğrafçının tercihleri, fotoğrafın aktaracağı bilgiyi etkilediğine göre, haber fotoğrafçısının kamuoyunu belirleme şansının olduğundan bahsetmek mümkündür.

“Haber fotoğrafçısının çalıştığı kurum için yaptığı üretimi belirleyen en yoğun ilişki bağı holdüğü editörle arasındaki ilişkidir. Editörün haber fotoğrafçısına yaklaşımlarını temel olarak editörün; gazete sahibi ile arasındaki ilişki ve bu ilişki üzerinden yaşadığı reklâm verenlerle arasındaki ilişki, bunların yanında okuyucu faktörü şekillendirir” (Çetintaş, 2006: 8). Haber fotoğraflarının yazılı basın organlarında yayımından önceki son aşama editörlerce gerçekleştirilmektedir. Foto muhabirleri, onlarca fotoğrafı yayımdan önceki süreçte editörlerine sunar; hangi fotoğrafın yayımlanacağı ise editörlerce belirlenir. Fakat bu aşamada vurgulanması gereken; foto muhabirlerinin, çalıştıkları basın organının ideolojik çizgisini ve bu doğrultudaki beklentilerini daima göz önünde tuttuklarıdır. Foto muhabiri, bir anlamda bilinçaltındaki ideolojik doğal süreç sonunda fotoğrafı çekmeye çalışır (Kaman, 2005).

Kurumun haber faaliyetlerini yürütmekten sorumlu olan editörler, yazılı olmayan ancak kurumda çalışan herkesin uymasının beklendiği sınırları, günlük kullanıma uyarlamaktadırlar. Muhabirler ve foto muhabirleri kendileri için daha anlaşılır hale getirilmiş kurumsal belirleyicileri dikkate alarak haber toplamaktadırlar. Bu haber toplama, yazma ve fotoğraf elde etme süreci içerisinde editörler, muhabirin önlerine getirdiği haberleri ve haber fotoğraflarını geri çevirmek, yeniden yazmasını istemek

yoluyla veya haber fotoğrafının yeniden çekilmesini istemek, fotoğrafın belli yerlerinin kesilmesini istemek yoluyla muhabirlerin/foto muhabirlerinin haber toplama-yazma, fotoğraf çekme üsluplarını biçimlendirmekte ve yönlendirmektedirler. Sonuç olarak, yaratılan bu kurumsal kültür Çaplı'nın vurguladığı gibi (2002: 84) o işletmedeki tüm habercilik faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Fotoğraf editörü, var olan haber fotoğrafları içinden seçim yaparken öncelikle teknik bir değerlendirme yoluna başvurmaktadır. Haberi anlatmaktan uzak, karmaşık ve görece gereksiz fotoğraflar editörce elenir. Fotoğraf editörünün ikinci değerlendirmesi ise, eldeki haber fotoğraflarının gazetenin yayın politikası doğrultusunda ne kadar uygun olduğu hakkındadır. Teknik anlamda yetersiz dahi olsa, yayın politikasına uygun ve haber değeri yüksek fotoğrafları yazılı basın organında yayımlanabilmektedir.

Haber Fotoğraflarında Savaş Karşıtlarının Temsili

1. Cumhuriyet Gazetesi: Savaş karşıtlarına ilişkin haber fotoğrafı sayısı: 73

Fotoğraf 1: Coplar “barış”ı dövdü (Haber Başlığı)

Fotoğraf-1, Dizgeler: Asker, cop, askerlerin saldırısına uğrayan ve kaçan kadın eylemciler, saldırı anı, barış, dövmek.

Tablo 1
Fotoğraf-1'in Göstergebilimsel Analizi

		<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>		<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
<i>Gösterge Türü</i>	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Asker-jandarma	Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükümet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet.	Güvenlik, asayiş, kamusal düzen
Görüntüsel	İnsan	Kadın eylemciler	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkin	Savaş karşıtlığı, barış yanlısı
Görüntüsel	Nesne	Cop	Kalın, kısa değnek; polislerin kullandığı genellikle lastikten yapılan sopa.	Güç, disiplin, huzur, şiddet, tehdit, acı, korku
Belirtisel	Vücut hareketi	Sağ ayak havada kalarak vücudun sol ayak üzerinde durması	Kuvvet alma, gücü vücudun bir tarafına aktarma, yoğunlaştırma.	Saldırı, korkutma
Belirtisel	El hareketi	Cop tutan elin vücudun arka tarafına çekili vaziyette konumlandırılması	Kuvvet alma, gücü vücudun bir tarafına aktarma, yoğunlaştırma.	Saldırı, korkutma, tehdit
Belirtisel	Vücut hareketi	Koşma	Kaçma	Korku, panik, saldırıdan kurtulma, saldırıyı savuşturma
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Başını öne eğme	Korku	Tedbir, kendini koruma, daha az zarar görme gayreti
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Yüzünü buruşturma	Korku	
Belirtisel	Sosyal olay	Kalabalık	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan sığa topluluğu.	Gösteri/eylem
Dilsel	Nesne	Coplar	Kalın, kısa değnek; polislerin kullandığı genellikle lastikten yapılan sopa.	
Dilsel	Kavram/olgu	Barış	Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh, huzur; uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam.	
Dilsel	Fiil	Dövmek	Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak.	

Fotoğraf-1, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam: Cumhuriyet Gazetesi'nde savaş karşıtlarına dair yer verilen bu haber fotoğrafında, birtakım dizgeler bir araya gelerek dizisel ve paradigmatik bir anlam oluşturmuştur. Fotoğrafta coplu ve kasklı askerden kaçan kadın eylemci görülmektedir. Kadın eylemci acıdan korunma ve korku güdüsüyle başını eğerek askerlerin elindeki copun darbesinden kaçarak adımı koşmaktadır. Bu fotoğrafta savaş karşıtları kadının rolündedir ve karşılarında donanımlı askerler bulunmaktadır. Kadın, masumiyeti, nazikliği, korunmasızlığı, zararsızlığı simgeler. Savaş karşıtları bu haber fotoğrafında saldırıya maruz kalmaktadır ve tamamiyle savunmasızdır. Dilsel kod da (Coplar "barış"ı dövdü) görsel kodu destekler biçimde kullanılmıştır. Barış kelimesi ile kadın kelimeleri özdeşleştirilerek, "barış" kelimesi kadın kelimesinin yerine kullanılmıştır. Copların hedefi aslında savaş karşıtı kadınlardır. Kadın yerine barış kelimesinin kullanılmasıyla kadının aslında barış demek olduğu vurgulanmakta, tek amaçları barış olan kadınların askerler tarafından dövüldüğü ifade edilmektedir.

Fotoğraf 2: Fotoğraf Adı: TBMM emperyalizme boyun eğmemeli (Haber başlığı)

Fotoğraf-2, Dizgeler: Kan, çocuk, dalgın bakış, pankart, pazarlık, TBMM, emperyalizm, boyun eğmek.

Tablo 2
Fotoğraf-2'nin Göstergebilimsel Analizi

<i>Gösterge türü</i>	<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>			<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Çocuk	Küçük yaştaki oğlan veya kız.	Masumiyet
Görüntüsel	Nesne	Pankart	Toplantıvegösterilerdetaşınan, üzerindebenimsenenamacın-birkaçsözlegösterildiğikarton-veyabezdenlevha.	Eylem, gösteri
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Dalgınlık	Dalgın olma durumu.	Umutsuzluk, karamsarlık
Dilsel	Kavram/olgu	Pazarlık	Bir alışverişte tarafların kendileri için en elverişli fiyatı karşısındakine kabul ettirmek amacıyla yaptıkları görüşme.	Gizli menfaat görüşmesi
Dilsel	Nesne	Kan	Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.	Ölüm, vahşet, cinayet, katliam
Dilsel	Kavram/olgu	Hayır	“yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.	Kabul etmeme, razı olmama
Dilsel	İşaret	\$	ABD para birimi	Amerikan emperyalizmi
Dilsel	Kurum adı	TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi	
Dilsel	Kavram/olgu	Emperyalizm	Bir milletin sömürü temeline dayanarak başka bir milleti siyasi ve ekonomik egemenliği altına alıp yayılması veya yayılmayı istemesi, yayılmacılık, yayılımcılık.	
Dilsel	Fiil	Boyun eğmek	İsteyerekveyaistemeyerekuy-mak, katlanmak	

Fotoğraf-2, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Cumhuriyet Gazetesi'nde savaş karşıtlarına dair yer verilen bu haber fotoğrafında, savaş karşıtı rolünde bir çocuk görülmektedir. Çocuktaki dalgın bakış masumiyeti vurgulayıcı bir unsur olarak kullanılmıştır. Savaş karşıtı çocuk elinde bir pankart taşımaktadır. Pankartın üzerindeki “Kan üzerine pazarlığa hayır” yazısı dikkat çekmektedir. “Kan üzerine pazarlık” yazısı ile 1 Mart 2003'teki tezkere***** oylamasına atıfta bulunulmuştur. Irak'ı işgal hazırlıkları yapan ABD ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki görüşmeler ve TBMM'de oylanması kararlaştırılan tezkere eleştirilmektedir. Pankartı bir çocuğun taşıması önem taşımaktadır. Böylece, çocuğun masumiyeti, temizliği, saflığından yararlanılmıştır. Çocukların istekleri ve talepleri her zaman masum ve gerçekleştirilmesi hiç de zor olmayan istek ve taleplerdir. “Kan üzerine pazarlığa hayır” isteği de son derece masum, yerine getirilmesi zor olmayan bir istek ve taleptir. Haber başlığı; (TBMM emperyalizme boyun eğmemeli) yine TBMM'de oylanacak tezkereyi işaret etmektedir. ABD'nin Irak'ı işgal plâni emperyalist bir eylem olarak yorumlanmaktadır.

Fotoğraf 3: Barışa kadar sokaktayız (Haber başlığı)

Fotoğraf-3, Dizgeler: anne, şapkalı küçük çocuk, “savaşa hayır” pankartı, “el ele”lik, barış, sokak

***** TBMM'den, gereği, kapsamı, sınırı ve zamanı Anayasanın 117'inci maddesine göre milli güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından Yüce Meclise karşı sorumlu bulunan hükümet tarafından belirlenecek şekilde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'a gönderilmesine; etkili bir caydırıcılığın sürdürülmesi amacıyla Kuzey Irak'ta bulunacak bu kuvvetlerin gerektiğinde belirlenecek esaslar dairesinde kullanılmasına ve muhtemel bir askeri harekât çerçevesinde yabancı silahlı kuvvetlere mensup hava unsurlarının Türk hava sahasını Türk makamları tarafından belirlenecek esaslara ve kurallara göre kullanmaları için gerekli düzenlemelerin Hükümet tarafından yapılmasına, Anayasanın 92'inci maddesi uyarınca 6 ay süreyle izin verilmesi istendi. Varılan anlaşmaya göre, yabancı kuvvetlerin hava unsurları 255 uçak ve 65 helikopteri aşamayacaktır. Yapılan oylamaya 533 milletvekili katıldı, 250 ret, 264 kabul, 19 çekimser oyu kullanıldı. Ancak, Anayasa'nın 96. maddesinde öngörülen salt çoğunluğa ulaşılamadı. Bu durumda, tezkere kabul edilmemiş sayıldı.

Tablo 3
Fotoğraf-3'ün Göstergebilimsel Analizi

		<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>		<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
<i>Gösterge Türü</i>	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Çocuk	Küçük yaştaki oğlan veya kız.	Masumiyet
Belirtisel	El hareketi	Elin başka bir insanın elini sıkıca kavraması	Kişiler arasındaki samimiyet, yakınlık ve ilgililik.	Güç alma, korunma ihtiyacı
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Dalgınlık	Dalgın olma durumu.	Umutsuzluk, karamsarlık
Dilsel	Kavram/olgu	Savaş	Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk.	
Dilsel	Kavram/olgu	Hayır	“Yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.	
Dilsel	Kavram/olgu	Barış	Savaşın bittiğinin bir anlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh, hazar.	
Dilsel	Kavram/olgu	Sokak	İl, ilçe vb. yerleşim bölgelerinde, iki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar ve yakısa olabilen yol.	Eylem

Fotoğraf-3, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Cumhuriyet Gazetesi'nde savaş karşıtlarına ait, anne, şapkalı küçük çocuk, savaş hayır, el elelik, barış ve sokak dizgelerinin yer aldığı bu haber fotoğrafı karesi, savaşın kötülüğü, savaş karşıtlığının kutsallığı vurgusunu yapmaktadır. Anne kutsaldır. Anneliğin kutsallığı savaş karşıtlığı ile birleştirilerek, savaş karşıtlığının kutsanması hedeflenmiştir. Anne ve çocuğunun el ele sunulması da bu kutsallığa olumlu katkıda bulunur, onu pekiştirir. El ele olma durumu aynı zamanda dayanışmanın da sembolüdür. Savaş karşıtları dayanışma içinde kutsal bir görevi yerine getirmektedir. Anne, masum ve korunmasız çocuğun yanındadır. Savaşa karşı çocuğu koruması altına almıştır. Çocuktaki dalgın ve mahzun bakış tedirginlik ifadesidir.

2. Hürriyet Gazetesi: Savaş karşıtlarına ilişkin haber fotoğrafı sayısı: 37

Fotoğraf 4: Türkiye'den "savaşa hayır" manzaraları (Haber Başlığı)

Fotoğraf-4, Dizgeler: Su, kar, çıplak erkek, pankart, protesto, savaş, gülüş, eylemci, manzara.

Tablo 4
Fotoğraf-4'ün Göstergebilimsel Analizi

<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>				<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
<i>Gösterge Türü</i>	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Eylemci	Düşüncesini eylemi ile gerçekleştirmeye çalışan kimse, etkili.	
Görüntüsel	Madde	Su	Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.	
Görüntüsel	Durum	Çıplaklık	Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan, üryan, nü, cıvıl, cıvıldak.	Marjinallik
Belirtisel	Vücut hareketi	Kolları iki yana açma	Yüzerken yapılan hareket.	
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Gülüş	Gülmeşi.	Mutluluk
Dilsel	Ülke adı	Türkiye	Türkiye Cumhuriyeti'nin yer aldığı ülke.	
Dilsel	Kavram/olgu	Savaş	Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk.	
Dilsel	Kavram/olgu	Hayır	“Yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.	Kabul etmeme, razı olmama
Dilsel	Kavram/olgu	Manzara	Bakışı, dikkatiçeken her şey.	
Dilsel	Madde	Buz	Donarak katı duruma gelmiş su.	
Dilsel	Sosyal olay	Protesto	Bir davranışı, bir düşüncüyü, bir uygulamayı haksız, yersiz, gereksiz bularak karşı çıkma, kabul etmeme.	

Fotoğraf-4, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Hürriyet Gazetesi'nde yer verilen bu haber fotoğrafında çevrede kar olmasına rağmen suya giren iki çıplak erkek görülmektedir. Erkeklerin daha yaşlı olanının bedenine yapıştırılmış “Savaşa Hayır” yazısı dikkat çekmektedir. Savaş karşıtları, soğuk havada suya girerek dikkat çekmeyi ve gazete sayfasında kendilerine yer bulmayı başarmışlardır. Fotoğraf üzerinde yer alan “Buz gibi protesto” yazısı da havanın buz gibi olduğunu, buna rağmen savaş karşıtlarının çıplak şekilde suya girerek bir eylem gerçekleştirdiklerinin altını çizmektedir. Savaş karşıtlarının soğuk havada ve soğuk suda bu şekilde bir eylem gerçekleştirmesi bu haber fotoğrafını ilginçlik açısından besleyen bir durum olarak değerlendirilebilir.

Fotoğraf 5: Savaş değil kitap isteriz (Haber başlığı)

Fotoğraf-5, Dizgeler: Öğrenci forması, yarı çıplaklık, kadın, pankart, “makelove not war” yazısı, savaş, kitap, istemek.

Tablo 5
Fotoğraf-5'in Göstergebilimsel Analizi

<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>				<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
<i>Gösterge Türü</i>	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Kadın	Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen, erkek veya adam karşıtı	
Görüntüsel	İnsan	Öğrenci	Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt.	
Görüntüsel	Durum	Yarı-çıplaklık	Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan, üryan, nü, cıbil, cııldak.	Marjinallik
Belirtisel	Giysi	Forma	Öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı buldukları okul, spor kulübü veya meslekleri belirten tek tip giysi.	
Belirtisel	İşaret	Kalp	Göğüs boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda dağıtan organ, yürek.	Aşk
Belirtisel	Vücut hareketi	Elini havaya kaldırma	Yukarı uzanma.	Slogan
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Ağzını açma	Konuşmak veya yemek yemek için yapılan hareket.	Slogan
Dilsel	Kavram/olgu	Savaş	Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk.	
Dilsel	Eşya	Kitap	Ciltli ve ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü	Öğrencilik belirtisi
Dilsel	Fiil	İstemek	İstek duymak, arzulamak.	

Fotoğraf-5, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Gazete sayfalarına taşınan bu haber fotoğrafında öğrenci kıyafeti, yarı çıplaklık, kadın, pankart, “mâkelove not war” yazısı, savaş ve kitap dizgeleri birlikte sunulmuş bir dizimsel anlam ortaya çıkmıştır. Bu haber fotoğrafı Avusturalya’da eylem yapan savaş karşıtı öğrencilere ait bir fotoğraftır. Bu kadın öğrenciler ellerinde taşıdıkları pankart ve vücutlarına yazdıkları yazılar ile kendilerini ifade etmektedir. “Don’t attack Iraq” yazısı “Irak’a saldırmayın” anlamını taşımaktadır. Bu savaş karşıtı kadın öğrenciler Irak’a olası bir saldırı plânı içerisinde olan Amerika Birleşik Devletleri’ne seslenmektedir. Kadın öğrencilerin vücutlarına yazdıkları “Make Love Not War” yazısındaki kalp simgesi “aşk”ı ifade eder. Cümle, Türkçe’de “Savaş Değil Aşk Yapın” anlamını taşır. “Aşk Yapın” yazısının kadın öğrencilerin çıplak vücutlarında ve göbük üzerinde yer alması “aşk” ve “cinsellik” öğelerini yan yana getirmektedir. Bu haber fotoğrafındaki savaş karşıtı kadın öğrencilerin vücutları cinsel bir meta olarak karşımıza çıkmaktadır. Haber başlığı her ne kadar “Savaş değil kitap isteriz” olsa da, fotoğrafta kitaba ilişkin emare yer almamaktadır.

Fotoğraf 6: Yurtta sulh... (Haber başlığı)

Fotoğraf-6, Dizgeler: Pankart, kadın, kalabalık

Tablo 6
Fotoğraf-6'nın Göstergebilimsel Analizi

Gösterge Türü	Dizimsel (Sentagmatik) Eksen			Dizisel (Paradigmatik) Eksen
	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
Görüntüsel	İnsan	Kadın	Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen, erkek veya adam karşıtı.	
Görüntüsel	Yazı	“Bush”	ABD Başkanı.	Puşt
Görüntüsel	Yazı	Lüzum	Gerek, gereklik, gereklilik, icap.	
Görüntüsel	Durum	Kalabalık	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.	Eylem, gösteri
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Ağzın her iki yana açılması	Gülüş.	Esprî
Dilsel	Kavram/olgu	Yurt	Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan.	
Dilsel	Kavram/olgu	Sulh	Barış	

Fotoğraf-6, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Bu haber fotoğrafında “pankart”, “kadın” ve “kalabalık” dizgeleri bir arada sunulmuştur. Altta yer alan fotoğrafta büyük bir kalabalık dikkat çekmektedir. Üstteki fotoğrafta ise gülen bir kadın ve elinde pankart görülmektedir. Pankartta yazılı olan “Bush’luğun lüzumu yok” cümlesi “Puştluğun lüzumu yok” cümlesine atıfta bulunmaktadır. Kadının gülüşü okuyucunun espriyi anlamasına yardımcı bir öğedir. Haber başlığındaki “yurtta sulh...” yazısı da bunun bir barış eylemi olduğunu ve Türkiye’de düzenlendiğini belirtmektedir. Başlığın sonundaki üç nokta okuyucu zihninde “cihanda sulh” çağrışımı yapmaktadır.

3. Zaman Gazetesi Savaş karşıtlarına ilişkin haber fotoğrafı sayısı: 10

Fotoğraf 7: Savaş karşıtları ve ulusal çıkarlar (Haber başlığı)

Fotoğraf-7, Dizgeler: Belediye otobüsü, saldırgan eylemci

Tablo 7
Fotoğraf-7'nin Göstergebilimsel Analizi

		Dizimsel (Sentagmatik) Eksen		Dizisel (Paradigmatik) Eksen
Gösterge Türü	Gösterge	Gösteren	Gösterilen	Yan Anlam
Görüntüsel	Araç	Otobüs	Yolcu taşıyan, motorlu büyük taşıt.	
Görüntüsel	İnsan	Erkek	İnsan, hayvan ve bitkilerin dişiyi dölleyecek cinsten olanı.	
Görüntüsel	Nesne	Poşu	Kenarları saçaklı ipek, pamuk, yün vb.'nden yapılmış bir tür baş örtüsü, dolama.	Yasadışı eylemlerde kullanılan malzeme
Görüntüsel	Nesne	Cam	Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim.	
Görüntüsel	Nesne	Kırık cam	Kırılmış birşeyden ayrılan parça: <i>Cam kırığı</i> .	Şiddet gösterisi, illegal eylem
Belirtisel	Vücut hareketi	Gövdenin yan dönerek ve biraz da eğilerek tek ayağın havaya kaldırılarak dizden bükülmüş halde ileri hamlesi	Tekme atma pozisyonu, tek ayakta güç alınarak bütün gücün diğer ayakta yoğunlaşması	Saldırı
Dilsel	Kurum adı	İETT	İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü.	Kamu malı
Dilsel	Kavram/olgu	Savaş	Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk.	
Dilsel	Kavram/olgu	Karşıtlık	Karşıt olma durumu, ziddiyet, mübâyenet, tezat, zıtlık, contrast.	
Dilsel	Kavram/olgu	Ulusal	Millî.	
Dilsel	Kavram/olgu	Çıkar	Dolaylı bir biçimde elde edilen kazanç, menfaat, yarar.	

Fotoğraf-7, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Bu haber fotoğrafında belediye otobüsü ve saldırgan eylemci dizgeleri bir arada sunulmuştur. Fotoğrafta yer alan saldırganın bir savaş karşıtı olduğu haberin başlığından anlaşılmaktadır. Haber fotoğrafında, savaş karşıtlarının saldırgan kişiler olduğu izlenimi uyandırılmak istenmektedir. Haber başlığında yer alan “Savaş karşıtları ve ulusal çıkarlar” ifadesi zihinlerde savaş karşıtlarının ulusal çıkarlara zarar verdiği çağrışımına atıfta bulunmaktadır. Buna göre, fotoğrafta da görüldüğü üzere, belediye otobüsüne saldıran savaş karşıtı, ulusal çıkarlara aykırı hareket etmiş olmaktadır. “Savaş karşıtları” ile “ulusal çıkarlar” karşı karşıya getirilerek, okuyucuların/izleyicilerin “savaş karşıtlığı” ve “ulusal çıkarlar” konusunda iyi düşünmeleri, hangisinin daha ağır bastığını doğru değerlendirmeleri istenmektedir. Haber fotoğrafında savaş karşıtı rolündeki kişinin kamu malına zarar vermesi, ulusal çıkarlara zarar vermektedir. Dolayısıyla savaş karşıtları ulusal çıkarlarla çelişen eylemler gerçekleştiren kişilerdir.

Fotoğraf 8: *Canlı kalkanın çocukları da kalkana muhtaç!* (Haber Başlığı)

Fotoğraf-8, Dizgeler: çocuk, anne, yaşlı kadın, haber başlığı

Tablo 8
Fotoğraf-8'in Göstergebilimsel Analizi

<i>Gösterge Türü</i>	<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>			<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Kadın	Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen, erkek veya adam karşıtı.	
Görüntüsel	İnsan	Çocuk	Küçük yaştaki oğlan veya kız.	
Görüntüsel	İnsan	Bebek	Meme veya kucak çocuğu.	
Görüntüsel	İklim olayı	Kar	Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağın su buharı.	
Görüntüsel	Nesne	Terlik	Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi.	
Dilsel	Kavram/ olgu	Canlı	Canlı olan, diri, yaşayan.	
Dilsel	Kavram/ olgu	Kalkan	Toplum olaylarında güvenlik görevlilerinin çeşitli saldırı araçlarından kendilerini ve başkalarını korumak için kullandıkları, özel olarak yapılmış korumalık, koruyucu.	Eylem, gösteri
Dilsel	İnsan	Çocuk	Küçükyaştaki oğlanveyakız.	
Dilsel	Kavram/ olgu	Muhtaç	Birşeye gereksinim duyan.	ABD'nin işgaline uğrayan ülke
Dilsel	Noktalama işareti	Ünlem	Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma vb. duyguları anlatan, bir doğa sesini yansıtan kelime veya cümlelerin sonuna konulan noktalama işaretinin adı, ünlem.	Dikkat çekme, etkiyi arttırma

Fotoğraf-8, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Savaş karşıtları “canlı kalkan” rolüyle Irak’a gitmişler, fakat geride ailelerini ve çocuklarını bırakmışlardır. Çocukları da kalkana muhtaçken, Irak’a giderek “canlı kalkan” olan savaş karşıtlarının bu eylemleri yadırganmalıdır. Haber fotoğrafında çocukların birbirlerine sarılmış vaziyetteki halleri, annenin kucağındaki çocuk ve yaşlı kadın fotoğrafın sahip olduğu değeri arttırmaktadır. Haber başlığında kullanılan ünlem işareti, okuyucunun dikkatini ve ilgisini yoğunlaştırmaya yöneliktir. Kadın, kucağındaki bebeği soğuktan korumak için onu sıkıca sarmıştır. Fotoğrafta yer alan diğer insanların beden dillerinden de üşür vaziyette oldukları izlenimi ortaya çıkmaktadır. Haber fotoğrafında kar yağışı da dikkat çekmektedir. Havanın soğukluğuna, kar yağışına rağmen, çocukların üzerinde mont bulunmamaktadır. Savaş karşıtları geride montsuz çocuklarını bırakarak Irak’a savaş karşıtı olarak gitmişlerdir. Savaş karşıtlarına yönelik olumsuzlama göze çarpmaktadır.

Fotoğraf 9: Silahların gölgesinde “savaşa hayır” çağrısı (Haber başlığı)

Fotoğraf-9, Dizgeler: Çocuk, silah, pankart, canlı kalkan, muhtaçlık, pankart, kalabalık, savaş, çağrı.

Tablo 9
Fotoğraf-9'un Göstergebilimsel Analizi

<i>Dizimsel (Sentagmatik) Eksen</i>				<i>Dizisel (Paradigmatik) Eksen</i>
<i>Gösterge Türü</i>	<i>Gösterge</i>	<i>Gösteren</i>	<i>Gösterilen</i>	<i>Yan Anlam</i>
Görüntüsel	İnsan	Çocuk	Küçük yaştaki oğlan veya kız.	
Görüntüsel	Nesne	Pankart	Toplantı ve gösterilerde taşınan, üzerinde benimsenen amacın birkaç sözle gösterildiği karton veya bezden levha.	
Görüntüsel	Durum	Kalabalık	Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu.	Eylem, gösteri
Belirtisel	Mimik (yüz ifadesi)	Ağzın her iki yana açılması.	Gülüş.	
Dilsel	Nesne	Silah	Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç.	
Dilsel	Kavram/olgu	Gölge	Saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık.	
Dilsel	Kavram/olgu	Savaş	Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk.	
Dilsel	Kavram/olgu	Hayır	“Yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz.	
Dilsel	Kavram/olgu	Çağrı	Birinin bir yere gelmesini isteme, davet.	

Fotoğraf-9, Dizimsel ve Paradigmatik Anlam

Haber fotoğrafında yer alan pankart, eylemin bir işareti iken, silah tehdidin, çocuk ise masumiyetin temsilcileridir. “Çocuk” ve “silah” dizgeleri bir arada konumlanmış ve ortaya büyük bir çelişki konmuştur. “Çocuk” ve “silah” birbirine taban tabana zıt kavramlardır. Bununla birlikte, savaş karşıtı çocuğun diğer elinde taşıdığı “savaşa hayır” pankartı ile “silah” dizgesi de yine bir çelişkiyi ortaya koymaktadır. “Savaş karşıtı” (hele de çocuksa) elinde silah taşımamalıdır. Bu, samimiysizliğin bir belirtisidir. Elinde silah taşıyan bir “savaş karşıtı eylemci” samimi davranmamaktadır. Haber başlığı da buna vurgu yapmaktadır. Bu haber fotoğrafında savaş karşıtı çocuğun elinde -oyuncak da olsa- bir silah taşınması ile savaş karşıtları olumsuzlanmaktadır. Üstelik bu savaş karşıtı rolündeki çocuğun gülüşü de bu olumsuzlamaya bir katkı sağlamaktadır. Bir taraftan “savaşa hayır” pankartı taşırken, diğer yandan elde silah taşınması önemli bir çelişkidir.

Sonuç

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, Türk yazılı basınında savaş karşıtlarının sunumunun belli göstergeler kullanılarak farklılıklar arz ettiği söylenebilir. Türk basınında iki uç noktayı temsil eden ve fikir gazeteleri olarak değerlendirilen Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinde, daha çok popüler gazetelerde görülen ve sansasyonel özellik taşıyan ilginç ve sıra dışı fotoğraflara pek rastlanmamıştır.

Sol ideolojiyi temsil eden Cumhuriyet Gazetesi incelemeye dâhil olan dönem içerisinde savaş karşıtlarına ilişkin olarak toplam 73 haber fotoğrafına yer vermiştir. Sağ ideolojide yer alan Zaman Gazetesi aynı dönemde sadece 10 haber fotoğrafına yer vermiştir. Hürriyet Gazetesi’nde savaş karşıtlarına ilişkin toplam haber fotoğrafı sayısı ise 37’dir. Cumhuriyet ve Zaman gazetelerinin savaş karşıtlarına ilişkin olarak yer verdikleri haber fotoğrafı sayısı, onların ideolojik çizgilerini doğrular niteliktedir. Zaman Gazetesi, 2003 Irak Savaşı öncesi AK Parti Hükümeti’nin politikalarını destekler şekilde bir yayın politikası izlemiştir. AK Parti Hükümeti bu dönemde ABD ile birlikte Irak’a asker gönderme kararı almak üzeredir. Zaman Gazetesi, Hükümetin bu politikası doğrultusunda bir yayın politikası izleyerek savaş karşıtı haberlere ve savaş karşıtlarına ilişkin haber fotoğraflarına Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerine oranla çok daha az oranda yer vermiştir. Zaman Gazetesi’nin yer verdiği haber fotoğraflarında bu durum açıkça görülmektedir.

Zaman Gazetesi’nde savaş karşıtlarına ilişkin olarak yer alan 10 haber fotoğrafının yarısına yakınında savaş karşıtları saldırgan biçiminde sunulmuştur. Zaman Gazetesi canlı kalkanlara ve ailelerine de haber fotoğraflarında yer vermiştir. Bu haber fotoğraflarının ikisinde canlı kalkan AK Parti’li Fatma Ünsal Bostan ve ailesine, diğerinde ise bir başka canlı kalkanın ailesine yer verilmiştir. Zaman Gazetesi

burada insanî boyuta vurguda bulunarak, fotoğraf yazısında canlı kalkan Fatma Ünsal Bostan'ın Irak izlenimlerine yer vermiştir. Zaman Gazetesi'nin yer verdiği canlı kalkanların AK Parti'li ve başörtülü olmaları dikkat çekicidir. Canlı kalkanlara ilişkin üçüncü haber fotoğrafında canlı kalkanın ailesi yardıma muhtaç şekilde görünmektedir. Bu haber fotoğrafının başlığında “Canlı kalkanın çocukları da kalkana muhtaç” denilerek, kalkana ihtiyacı olanların sadece Irak'ta bulunmadığı, canlı kalkanların Irak'a gitmek yerine Türkiye'deki insanlarla ilgilenmeleri gerektiği yönünde bir anlam üretilmektedir. Cumhuriyet Gazetesi'nde canlı kalkanlara ilişkin olarak yer verilen haber fotoğrafı sayısı ise birdir ve bu haber fotoğrafı Türk vatandaşı olmayan savaş karşıtlarına aittir. Hürriyet Gazetesi ise canlı kalkanlara ilişkin olarak 5 haber fotoğrafına yer vermiştir.

Savaş karşıtlarına ilişkin olarak Cumhuriyet Gazetesi'nin sayfalarına taşınan haber fotoğraflarının sadece yüzde 13,6'sı, yani 10 tanesi ilginç ve sıradışı özellikler taşımaktadır. Bu da, Cumhuriyet Gazetesi'nin fikir gazetesi tanımlamasına uygun bir durumu ifade etmektedir. Zaman Gazetesi'nde savaş karşıtlarına ilişkin olarak yer alan haber fotoğraflarının hiçbiri ilginç ve sıradışı özellikler taşımamaktadır. Hürriyet Gazetesi ise, popüler tanımlamasını doğrular şekilde yüzde 32,4 oranında, 12 adet ilginç, sıra dışı ve magazinsel haber fotoğrafına yer vermiştir.

Cumhuriyet Gazetesi'nde olumsuzluk ögesi içeren haber fotoğraflarının tamamında savaş karşıtı eylemciler saldırıya ve müdahaleye uğrar şekilde verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi savaş karşıtı eylemcileri mazlum, itilip kakılan, söz hakkı verilmeyen insanlar olarak sunmaktadır. Zaman Gazetesi'nin savaş karşıtlarına ilişkin olarak yer verdiği ve olumsuzluk ögesi içeren 2 fotoğrafın birinde, savaş karşıtı eylemci, belediye otobüsüne saldırmakta ve otobüsün camlarını kırmaktadır. Zaman Gazetesi'nin yer verdiği ve olumsuzluk ögesi içeren diğer haber fotoğrafında da savaş karşıtı eylemciler ABD bayrağını yakmaktadırlar ve savaş karşıtları; yasadışı özellik taşıyan, marjinal, sapkın, saldırgan, illegal olarakta dim edilmektedir.

Zaman Gazetesi'nde savaş karşıtlarına ilişkin olarak yer verilen haber fotoğraflarının 10'da 4'ünde savaş karşıtları eylem halindedir. Diğer 6 fotoğrafta ise savaş karşıtları eylem dışı şekillerde görülmektedir. Cumhuriyet Gazetesi'nde yer verilen savaş karşıtları tüm haber fotoğraflarında eylem halindedir. Bu da dikkat çekici bir başka farklılıktır. Hürriyet Gazetesi'nde bu anlamda önemli bir farklılık görülmektedir.

Cumhuriyet Gazetesi sivil toplum kuruluşlarına ilişkin olarak toplam 5 adet haber fotoğrafına yer vermiştir. Bu haber fotoğraflarının 4'ü Greenpeace, 1'i Barış Girişimi'ne aittir. Cumhuriyet Gazetesi'nin sendikalar, meslek kuruluşları, meslek temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve Irak halkı gibi gruplardan yer verdiği savaş karşıtlarına ilişkin haber fotoğrafı sayısı toplam 13'tür. Zaman Gazetesi, sendikalar, meslek kuruluşları, meslek temsilcileri, sivil toplum kuruluşları ve Irak halkı gibi

gruplardan hiçbir savaş karşıtı fotoğrafa yer vermemiştir. Hürriyet Gazetesi de savaş karşıtı gruplara ilişkin toplam 2 haber fotoğrafına yer vermiştir. Hürriyet'teki bu haber fotoğrafları Greenpeace'e ve Irak halkına aittir.

Sonuç olarak, ele alınan gazetelerde savaş karşıtlarının görünümündebelirgin farklar olduğunu söylemek mümkündür. Hürriyet Gazetesi popüler tanımına uygun olarak ilginç, sıradışı ve magazinsel haber fotoğraflarına Cumhuriyet ve Zaman gazetelerine oranla önemli ölçüde fazla yer vermiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan ve olumsuzluk ögesi içeren haber fotoğraflarında savaş karşıtları saldırıya ve müdahaleye uğramaktadır. Cumhuriyet Gazetesi, savaş karşıtlarını, haklı ve haklarını savunan fakat aynı zamanda ezilen, söz verilmeyen gibi imajlarla sunmaktadır. Zaman Gazetesi ise, tam aksi şekilde, savaş karşıtlarına ilişkin verdiği ve olumsuzluk ögesi içeren haber fotoğraflarında savaş karşıtlarına saldırgan, illegal özellikler taşıyan, sapkın, marjinal gibi sıfatlar yüklemektedir.

Cumhuriyet Gazetesi savaş karşıtlarına ilişkin olarak Türkiye dışından 28 (yüzde 38), Hürriyet Gazetesi 20 (yüzde 54), Zaman Gazetesi ise 1 (yüzde 10) haber fotoğrafına yer vermiştir. Zaman, Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinde savaş karşıtı grup ve aktörlerin sunumunda dikkate değer farklılıklar göze çarpmaktadır. Zaman Gazetesi savaş karşıtı hiçbir sivil toplum örgütüne yer vermemiştir. Cumhuriyet Gazetesi birçok savaş karşıtı sivil toplum örgütlerine haber fotoğraflarında yer verirken, Hürriyet Gazetesi de 2 adet haber fotoğrafında savaş karşıtı sivil toplum örgütlerini sayfalarına taşımıştır.

Kaynakça

- Akerson, E. F. (2005). Göstergebilime Giriş. İstanbul: Multilingual.
- Algan, E. (1999). Fotoğraf Okuma. Eskişehir: Çözüm Basım Yayın.
- Batu, U. (2005). Bir Anlam Yaratma Süreci ve İdeolojik Yapı Olarak Reklamların Göstergebilim Bir Bakış Açısıyla Çözümlemesi. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 29, (2), 175-190.
- Berger, J. (2003). Görme Biçimleri. Ankara: Metis Yayınları.
- Butler, M. A. (2011). Film Çalışmaları. İstanbul: Kalkedon.
- Çaplı, B. (2002). Medya ve Etik. Ankara: İmge Yayınevi.
- Çebi, M.S. (2002). Haberi Anlamak. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çebi, M. S. (2005). Yayınlanmamış Göstergebilim Ders Notları. Ankara.
- Çetintaş, E. (2006). Haber Fotoğrafı Üretim Süreci Koşullarının Etik Açısından Değerlendirilmesi. Doğu Akdeniz Üniversitesi Küresel İletişim Dergisi, 2, 1-18.
- Erdoğan, İ. (2005). İletişimi Anlamak. Ankara: Erk Yayınları.
- Gürpınar, T. (1999). Fotoğrafçının Sorumluluğu. TFDB Fotoğraf Sanatı Bülteni, 1, 5.
- Güz, N. (2005). Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gezgin, S. (1994). Basında Fotoğrafçılık. İstanbul: Der Yayınları.
- Fiske, J. (2003). İletişim Çalışmalarına Giriş. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Kaman, M. (2005). Derinlemesine Görüşme. Zaman Gazetesi Foto Muhabiri, Ankara.
- Morresi, E. (2006). Haber Etiği-Ahlaki Gazeteciliğin Kuruluşu ve Eleştirisi. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Pierre, G.(1994). Göstergebilim. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Rifat, M. (2000). XX. Yüzyılda Dilbilim ve Göstergebilim Kuramları. Cilt 1: Tarihçe ve Eleştirel Düşünceler. İstanbul: Om Yayınları.
- Rifat, M. (2009). Göstergebilimin ABC'si. İstanbul: Say Yayınları.
- Seçim, F. (2000). Yayınlanmamış Ders Notları. Eskişehir.
- Soygüder, Ş. (2003). Türk Basımında Magazin Haberlerine Konu Olan Kişiler 'Kim'ler ve Fotografik Olarak 'Nasıl' Yer Alıyorlar?. Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7, 212-230.
- Yaylağül, L. (2008). Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. Ankara: Dipnot Yayınları.